

Utbildningssektionen
Annika Hellewell

Utbildningsdepartementet
10333 STOCKHOLM

Remissyttrande - Bättre anpassad undervisning i grundskolan, specialskolan och sameskolan

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen i remisspromemorian *Bättre anpassad undervisningstid i grundskolan, specialskolan och sameskolan* (U2022/04085).

Sammanfattning

- SKR tillstyrker förslaget att elevens val tas bort och att timmarna omfördelas till andra ämnen.
- SKR ser dock brister med konsekvensanalysen, framför allt görs en underskattning av hur förslaget påverkar huvudmännens och skolornas kompetensförsörjning. I många kommuner finns en lärarbrist i flera av de ämnen som föreslås få utökad tid.

Kapitel 4 – Elevens val tas bort och undervisningstiden omfördelas

Förslag: Elevens val ska tas bort i grundskolan, specialskolan och sameskolan. I grundskolan ska timmarna från elevens val omfördelas så att bild uppgår till 240 timmar (+ 10 timmar), hem- och konsumentkunskap uppgår till 130 timmar (+ 12 timmar), musik uppgår till 240 timmar (+ 10 timmar), de naturorienterade ämnena uppgår till 650 timmar (+ 50 timmar) och de samhällsorienterade ämnena uppgår till 980 timmar (+95 timmar).

- SKR tillstyrker förslaget att elevens val tas bort och att undervisningstimmarna omfördelas till andra ämnen.

SKR instämmer i att timmarna för elevens val kan nyttjas bättre och att det finns behov av att utöka timmarna i bland annat de samhällsorienterade ämnena på grund av den stoffträngsel som i dag finns i dessa ämnen. **Enligt** SKR bör en utökning av undervisningstid leda till en viss ökning av elevernas kunskaper. SKR vill därför betona vikten av att konsekvenserna av den utökade undervisningstiden i föreslagna ämnen följs upp.

Förslag: Undervisning i nybörjarspråk (inklusive teckenspråk för hörande) ska få erbjudas inom ramen för skolans val, i stället för inom ramen för elevens val, i grundskolan, specialskolan och sameskolan. Vid skolans val ska det inte vara möjligt att minska antalet timmar i språkval.

- SKR tillstyrker förslaget.

Det är positivt att det ges möjlighet och utrymme för eleverna att fortsatt kunna läsa ytterligare ett nybörjarspråk.

Kapitel 5 - Huvudmannen beslutar om fördelning mellan årskurser av undervisningstiden

Förslag: En upplysning ska vidare införas i skolförordningens timplaner för grundskolan, specialskolan och sameskolan om att huvudmannen beslutar om fördelning mellan årskurser av undervisningstiden.

- SKR tillstyrker förslaget.

SKR ser det som positivt att det tydligt framgår av skolförfattningarna vad som är statens, respektive huvudmannens ansvar.

Kapitel 6 - Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringarna i skollagen och skolförordningen ska träda i kraft den 1 juli 2024 och tillämpas första gången på utbildning som påbörjas höstterminen 2024.

För stadier som en elev har avslutat före ikraftträdandet gäller skolförordningens timplaner för grundskolan, specialskolan och sameskolan i den äldre lydelsen. Det beslut om fördelning mellan årskurser av undervisningstid inom ett stadium som fattas utifrån en timplans nya lydelse ska inte tillämpas på årskurser som en elev har avslutat före ikraftträdandet av timplanen.

Ändringarna i förordningen om dansarutbildning och följdändringarna i kursplanerna för moderna språk och teckenspråk för hörande ska träda i kraft den 1 juli 2024.

- SKR anser att det kan komma att bli svårt för flera skolor att ha lärare med rätt kompetens på plats till höstterminen 2024 eftersom det finns stor brist på vissa lärargrupper i vissa kommuner, bland annat lärare i bild och i flera av de naturorienterande ämnena.
- SKR har inget att invända mot övergångsbestämmelserna. Det är dock av stor vikt att det finns tydlig nationell information på plats i god tid om vad som gäller och hur lärare bör förhålla sig till exempelvis bedömning och betygssättning av elever som ges färre, respektive fler timmar i samma ämne.

Kapitel 7.2 – Konsekvenser för kommunerna

- SKR anser att konsekvenserna av förslaget inte är tillräckligt utredda och att konsekvenserna för kommunernas och skolornas kompetensförsörjning underskattas.

Av promemorian framgår att förslaget beräknas få små ekonomiska konsekvenser för kommunerna då det sammanlagda antalet lärarledda timmar inte utökas. Det framgår även att eftersom undervisningstiden omfördelas från elevens val till andra ämnen kan en omDispositioning av personal dock behöva göras, något som i ett inledande skede kan innebära en viss kostnad. Vidare kan vissa administrativa kostnader tillfälligtvis öka vid en förändring av timplanerna. Sammantaget bedöms dock dessa kostnader som marginella. Dessa svepande beskrivningar anser SKR är att hantera konsekvenserna av förslaget lite för lättvindigt. Visserligen föreslås ingen utökning av den minsta garanterade undervisningstiden men det är högst troligt att många skolor kommer att behöva anställa nya lärare i berörda ämnen. I vissa av dessa ämnen är det dessutom stor brist på lärare. Detta kan komma att leda till att många skolor inte kommer att ha lärare med rätt kompetens på plats till höstterminen 2024, vilket kommer att drabba berörda elever negativt. Det är av stor vikt att huvudmännen ges rimliga och långsiktiga förutsättningar när olika förändringar av verksamheten föreslås.

Enligt SKR:s uppskattning motsvarar förslaget drygt 2 000 lärare. Före förändringen uppgår de berörda ämnens andel av den garanterade undervisningstiden till 30 procent. Antalet lärare motsvarar 27 procent av totalt antal lärare. En ökning med sammanlagt 177 timmar motsvarar 8,5 procent av timplanen. Om även antalet lärare skulle behöva ökas med 8,5 procent, skulle det innebära en omfördelning av drygt 2 000 heltidstjänster (se nedan tabell). Som nämnts tidigare handlar det i flera fall om ämnen där det redan i dag finns en brist på behöriga lärare.

Ämne	Timplan	antal lärare	nya timmar	utökn %	nya lärare
Bild	230	2 701	10	4,3%	117
Hem- och konsumentkunskap	118	1 869	12	10,2%	190
Musik	230	3 104	10	4,3%	135
Naturorienterande ämnen	600	6 863	50	8,3%	572
Samhällsorienterande ämnen	885	9 600	95	10,7%	1 031
Berörda ämnen	2 063	24 137	177	8,5%	2 045
Totalt	6 890	90 964			
Andel av totalen	30%	27%			

- Därutöver vill SKR igen betona de svårigheter som uppstår när flera reformer som kräver fler lärare genomförs samtidigt.

Kommuner och skolor har i dag stora svårigheter med kompetensförsörjningen i skolan. Reformer som rör fler lärare i skolan, eller att lärares kompetens tas i anspråk för andra uppgifter än den ordinarie undervisningen, måste samordnas mycket bättre än vad som görs i dag. Exempelvis infördes nyligen extra undervisningstid i skolan och även utökad lovskola. Även om det inte är krav på att det är lärare som ska ansvara för denna verksamhet är det inte alltid möjligt för skolorna att tillhandahålla annan personal än lärare för uppgiften. Det är därför av stor vikt att regeringen tar ett samlat och samordnat grepp om alla de reformer som kräver ytterligare lärare eller lärarkompetens.

Sveriges Kommuner och Regioner

Peter Danielsson
Ordförande